מתיקות

נשמת התורה

שנה ב'

מאמר חסידות בדרך תורת מרן רבינו הקדוש בעל הסולם זי"ע

פרשת שמות ה'תשע"ט

בענין התכלית של הגלויות להשיג דעת דקדושה, ושלמות התורה

אדם הראשון היה צריך לקבל את התורה וע"י חטאו הפסיד מעלה זו ואחר גלות מצרים זכו לה ישראל שהם ניצוצותיו

'ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה', כאן מתחילה גלות ישראל. ותכלית הגלות היא להכין את עם ישראל שיזכה לקבל את התורה. וכמו שהיה במעמד הסנה, שהשי"ת אמר למשה רבינו 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה'. והיינו שתכלית הגלות היא קבלת התורה. ובאמת אדם הראשון היה צריך לקבל כבר את התורה ביום שבת שאחר בריאתו. כי התורה הוא סוד עץ החיים. וכיון שחטא בעץ הדעת גורש מגן עדן ונפל לחטאים אחרים. כמו שאמרו חז"ל שבמשך ק"ל שנים חטא בפגם הברית, וזה גרם שבנוסף לנשירת איברים שהיתה לו בזמן חטא עץ הדעת, נשרו עוד נשמות מסוד הדעת אל הקליפות. וכמו שכתב האריז"ל, שהנשמות האלו התגלגלו בדור המבול ובדור הפלגה וסדום וגלות מצרים, עד שע"י הבירור אחר בירור שעברו נשמות אלו, זכו לבוא למצב של אדה"ר קודם החטא, ועי"כ יכלו לקבל את התורה, שזו בעצם היתה המדריגה שאדה"ר היה צריך לזכות אליה. יוצא שכל התהליך של הדורות עד קבלת התורה היה כדי לתקן את חטאו של אדה"ר, שפגם בדעת ועי"כ לא יכל לקבל את התורה. ועתה, אחר כל הגלגולים של כל הדורות, שהם בעצם חלקי אדה"ר עצמו, שנזדככו מזוהמת החטא, יכולים לבוא ולקבל את התורה.

ענין הדעת הוא התקיפות ודביקות במטרה וכן ענין השתוקקות והמשכת האור ע"י התחתון

והנה אנו רואים שכדי לקבל את התורה צריך שהדעת תהיה מתוקנת, כי הפגמים של אדה"ר היו פגם בדעת. וענין הדעת מבואר בספר התניא קדישא, שהוא ענין החיבור לכל ענין ברציפות ובחוזק, שזה נקרא דעת דקדושה. והיינו רצון חזק להתדבק בה' ולא לפי התעוררות זמנית. והגלות הקשה תפקידה לגרום לאדם דעת דקדושה, היינו דביקות במטרה ורצון חזק, שזה מתגלה רק מתוך הקושי והדוחק שככל שהדבר נעשה קשה יותר כך החשק גובר, וכן הדביקות במטרה נעשית בחוזקה. ועל ידי זה אפשר לזכות לתורה. וכל עוד שלא זכה האדם לדעת חזקה הרי הוא פעם כך ופעם כך, ומתגלגל ברצונותיו, ובלתי קבוע, שזה ענין אור הנפש בלי רוח. ורבינו מסביר בתלמוד ע"ס, שהדעת ענינו ההשתוקקות של התחתונים לגילוי אור. וכשהתחתון עולה למקום השפע כדי להתמלא, אזי נקרא בשם 'דעת'. והדעת אינה ספירה ממנין העשר ספירות, כי היא סוד התחתון שעולה לעליון לקבל אור. ולכן, בלי הדעת אין שום הולדה, כי הדעת ממשיכה את האור. והסטא אחרא אין לה דעת, שמאחד בין המוחין חכמה ובינה, כי הדעת היא כח הקביעות, ששורשו מעץ החיים, שעליו נאמר ששורשיו רבים מענפיו. ששום רוח שבעולם אינה יכולה להזיזו. וכן יש לרמז זה בפסוק 'ותקעתיו יתד נאמן'. ית"ד ר"ת ד'עת, ת'פארת, י'סוד, שהם הספירות של קו האמצעי שמושרשות בדעות. כי בלי תקיפות הדעת אדם לא יכול ללזכות לאור התורה, כי היא היא הרצון החזק והקבוע במטרתו להכיר את הבורא.

עד תחית המתים עבודתנו להעלים את הנקודה דמדת הדין שההיא חלק הרצון לקבל שאינו יכול להתתקן

והיפך הדעת דקדושה הוא פגם הברית. וכמו שכתב הרמ"ד ואלי זלה"ה שהפגום בברית נשמתו נוגעת ולא נוגעת בו ורופפת. והיינו שאין לו קביעות בקדושה, וביאור הענין כי פגם הברית מגלה את הנקודה דמידת הדין שיש באדם. וביאור הדברים שאצל כל נשמה ישנה נקודה שלא יכולה להתתקן עד תחית המתים. והנקודה הזו היא סוד עצם לוז, שלא נרקב בעפר. והרשעים הם ע"י מעשיהם הרעים, מגלים את הנקודה הזו. ומרוב הפגם ששורה בנקודה זו, כל מקום שמופיעה, היינו כל מדריגה ששמה היא מתגלית, פורחים האורות העליונים. ובעצם חטא עץ הדעת היה שהנחש פיתה לאדם וחווה לגלות את הנקודה דמידת הדין הזו. והדעת דקדושה ענינו שיודע איך להסתיר את הנקודה הזו של מידת הדין בכל תוקף. והיינו שהרצון של האדם היחיד הוא לעשות נחת רוח לבורא העולם, שזה נקרא דעת דקדושה. ופגם הברית הוא שרצון האדם הוא לגרום נחת רוח לעצמו, וממילא מפסיד את תוקף הדעת. והצורה הנכונה של עליית מ"ן, ועל כן מתגלה הנקודה הזו של מידת הדין ופורח כל האורות מהאדם.

קין פגם את הדעת מכח זוהמת חטא עץ הדעת

וזה הענין של 'והאדם ידע את חווה אשתו ותהר ותלד את קין'. שפירש בספר הקדוש לרבינו נועם אלימלך, שכאן בא אדם לחווה בדרך של חוסר קדושה. ויש לומר על פי זה שזהו ההמשך ' ותלד את קין', שפירשו בזוה"ק שקין הוא הקין של הסט"א, כי קין הוא ענין הנקודה דמידת הדין הזו שמתגלית בפגם הדעת.וכן מובא בזוה"ק שקין והבל הם כנגד ב' חלקי הדעת וקין ע"י חטאו פגם הדעת בגלותו את הנקודה דמדת הדין, וכתב בספר ליקוטי מוהר"ן שכפי גודל הדעת כך גודל הרחמנות של האדם. והמעשה אכזריות הראשון בבריאה היה מעשה של קין, שהרג את אחיו הבל. ומובן זאת כיון שהוא נולד מתוך פגם הדעת שאביו פגם בדעת. על כן נתגלתה בו הנקודה דמידת הדין. וכן רואים שנתקלל ב'נע ונד תהיה בארץ', שהוא היפך הדעת דקדושה, שהוא הקביעות בחוזק הדעת והרצון החזק.

> **יש לי מושג**
> **תחית המתים**
> נודע, שכל העצמות נרקבות בקבר חוץ מעצם קשה אחת, שנקראת לוז, או בתואל הארמי. והוא מטעם המבואר לעיל "דלית סביל טעמא דמזונא", שפירושו, כי העצם הזו היא מבחינת מנעולא, ששורשה גנוז במלכות כל ע' שנות חיים, ולפיכך אינה יכולה לקבל מזונות. וגם אינה ראויה לקבל מזונות, להיותה מבחינת מלכות המצומצמת שלא לקבל אור עליון. (זוה"ק ואתחנן)

ענין הדביקות במידותיו ית' בהקשר לספירת הדעת ואפשר לרמז שענין החזק והקביעות של הדעת בצד הקדושה הוא בדרך הדביקות במידותיו יתברך, כי אנו צריכים להדבק במידותיו יתברך, מה הוא רחום אף אתה רחום. וכן בענין החוזק, השי"ת חזק ותקיף בדעתו ולא יחזור בו, כמו שהנביא אמר 'לא איש ויתנחם'. וכן הנביא אומר על דבר ה', 'כי אם עשה את אשר חפצתי והצליח את אשר שלחתיו'. והיינו שרצונו ית' להטיב לברואים הוא נצחי וא"א לשנותו. ובתפילה אנו מכנים את השי"ת 'תקיף לעד', כי השי"ת הוא תקיף וחזק מאד בענין שלו, שהוא להטיב לנבראיו, ועושה כל מיני סיבובים ועלילות כדי לגרום להופעה הזו של ההטבה אצל הנבראים, והתקיפות הדעת של הנברא, שמשתוקק בכל תוקף לעשות נחת רוח ולבורא ולהכיר את הבורא בלי לזוז ימין ושמאל, שזהו דעת הקדושה, הנה זה נובע מהדביקות בתקיפות הדעת של הבורא יתברך. שכמו שהבורא תקיף בדעתו כך הנברא גם כן תקיף בדעתו להכיר את הבורא.

ספירת הדעת והיסוד מקושרים יחדיו מצד 'כח' ו'פועל' ומשה רבינו סוד הדעת של כלל ישראל

וזה ענין קדושת הברית, שברית ענינו קשר, וספירת היסוד, שהיא הברית, עולה עד הדעת, כי הם מקושרים זה בזה, והם אותו ענין. כי הדעת היא הקשר עם הבורא, בבחי' 'בכח'. והברית היא הגילוי של הקשר הזה בפועל. וקדושת הברית נובעת כי בשורש הברית, שהיא הדעת, שמה הנברא מקושר וקבוע בעוז ותעצומות. וזה ענין שמשה רבינו הוא כנגד ספירת הדעת, ויוסף כנגד הברית. וחז"ל אומרים שמשה רבינו נתעסק ביותר מכל ישראל עם ארונו של יוסף, כי ישנו קשר בין הדעת ליסוד. ומשה רבינו, שהוא הדעת של עם ישראל, רואים את התקיפות שלו להשאר דבוק בה', גם בזמן של חטאים קשים כמו חטא העגל. ומשה רבינו אומר אז להשי"ת 'כי הם עמך ונחלתך', היינו, אין לך אומה אחרת, וא"א להתחרט, והנך חייב לקיים מחשבתך להטיב לברואים. ואם עם ישראל חטאו, והכלים נפגעו, הנה זה אינו סיבה שלא לקיים מחשבתך להטיב, אלא נצטרך למצוא עיצה לתקן את הכלים שוב. והנה זה נובע כי משה רבינו הוא סוד הדעת הקדושה, שהיא התקיפות העצומה במטרה ולא לזוז. ועל כן משה רבינו רצה כל כך להכנס לארץ ישראל, כי הוא ידע שע"י שהוא יכנס לארץ ישראל, עם ישראל לא יגלה מן הארץ אף פעם. כי ע"י שהדעת דקדושה, שהוא ענין התקיפות והנצחיות, תהיה בתוך עם ישראל, הרי שיבנה בית המקדש שלישי. וע"כ רצה מאד להכנס לארץ ישראל, כי כשהדעת החזקה אינה בנמצאת, ישנו פגם של גלות ופגם הברית, שהוא פגם הקשר בין הנברא לבורא. שהנברא לא מקושר עם הבורא בכל מצב. ועל כן שלמות התורה היא דווקא בארץ ישראל ובגילוי סודות התורה. כמו שרואים שחלק גדול ממצוות התורה הן מצוות התלויות בארץ. כי שלמות הדעת, שזה התורה, תלוי בירושת הארץ. וכל המטרה של הגלות היא לגלות את הדעת דקדושה, שזה סוד התורה בשלמות המתגלה בארץ ישראל. כמו שאמרו חז"ל: אין כתורתה של ארץ ישראל, שע"י תורת ארץ ישראל מתבטל כל ענין הגלות ומתגלה היסוד של המנוחה והקביעות והנצחיות, שז"ס נשמת משה רבינו שמאירה בכלל ישראל. שבת שלום לכולם.

לע"נ ר' בנימין בן ר' שלמה נלב"ע י"ב מרחשון ה'תשע"ז תנצב"ה. לע"נ איתי בן חיים ה'י"ד.
לקבלת העלון שלחו בקשה למייל d052769144@gmail.com